

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyē sundarakāṇḍē

॥ caturdaśaḥ sargaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ caturdaśaḥ sargaḥ ॥
aśōkavanikāyāṃ praviśya tasyāḥ śōbhāyā
darśanamēkasminnaśōkē pracchannībhūtēna hanumatā tata
ēva tasyā anusandhānam

sa muhūrtamiva dhyātvā
manasā cādhigamya tām |
avaplutō mahātējāḥ
prākāraṃ tasya vēśmanaḥ ॥ 5.14.1 ॥

sa tu saṃhr̥ṣṭasarvāṅgaḥ
prākārasthō mahākapiḥ |
puṣpitāgrān vasantādau
dadarśa vividhān drumān ॥ 5.14.2 ॥

sālānaśōkān bhavyāṃśca
campakāṃśca supuṣpitān |
uddālakān nāgavṛkṣāṃ -
ścūtān kapimukhānapi ॥ 5.14.3 ॥

tathā”mravaṇasampannān
latāśatasamanvitān |
jyāmukta iva nārācaḥ
pupluvē vṛkṣavāṭikām ॥ 5.14.4 ॥

sa praviśya vicitrāṃ tām
 vihagairabhināditām |
 rājataiḥ kāñcanaiścaiva
 pādapaiḥ sarvatō vṛtām || 5.14.5 ||

vihagairmṛgasaṅghaiśca
 vicitrāṃ citrakānanām |
 uditādityasaṅkāśām
 dadarśa hanumān balī || 5.14.6 ||

vṛtām nānāvidhairvrkṣaiḥ
 puṣpōpagaphalōpagaiḥ |
 kōkilaibhṛṅgarājaiśca
 mattairnityaniṣēvitām || 5.14.7 ||

prahr̥ṣṭamanujām kālē
 mṛgapakṣimadākulām |
 mattabarhiṇasaṅghuṣṭām
 nānādvijagaṇāyutām || 5.14.8 ||

mārgamāṇō varārōhām
 rājaputrīmaninditām |
 sukhaprasuptān vihagān
 bōdhayāmāsa vānaraḥ || 5.14.9 ||

utpatadbhirdvijagaṇaiḥ
 pakṣairvātaiḥ samāhatāḥ |
 anēkavarṇā vividhā
 mumucuḥ puṣpavr̥ṣṭayaḥ || 5.14.10 ||

puṣpāvakīrṇaḥ śuśubhē
 hanūmān mārutātmajaḥ |
 aśōkavanikāmadhyē
 yathā puṣpamayō giriḥ || 5.14.11 ||

diśaḥ sarvābhīdhāvantam
 vṛkṣakhaṇḍagataḥ kapim |
 dr̥ṣṭvā sarvāṇi bhūtāni
 vasanta iti mēnirē || 5.14.12 ||

vṛkṣēbhyaḥ patitaiḥ puṣpai -
 ravakīrṇaḥ pṛthagvidhaiḥ |
 rarāja vasudhā tatra
 pramadēva vibhūṣitā || 5.14.13 ||

tarasvinā tē tarava -
 starasā bahu kampitāḥ |
 kusumāni vicitrāṇi
 sasrjuḥ kapinā tadā || 5.14.14 ||

nirdhūtapatraśikharāḥ
 śīrṇapuṣpaphaladrumāḥ |
 nikṣiptavastrābharaṇā
 dhūrtā iva parājitāḥ || 5.14.15 ||

hanūmatā vēgavatā
 kampitāstē nagōttamāḥ |
 puṣpapatrāphalānyāśu
 mumucuḥ phalaśālināḥ || 5.14.16 ||

vihaṅgasaṅghairhīnāstē
 skandhamātrāśrayā drumāḥ |
 babhūvuragamāḥ sarvē
 mārutēna vinirdhutāḥ || 5.14.17 ||

vidhūtakēśī yuvati -
 ryathā mṛditavarṇakā |
 nipītaśubhadantōṣṭhī
 nakhairdantaiśca vikṣatā || 5.14.18 ||

tathā lāṅgūlahastaistu
 caraṇābhyāṃ ca marditā |
 tathaivāśōkavanikā
 prabhagnavanapādapā || 5.14.19 ||

mahālatānāṃ dāmāni
 vyadhamat tarasā kapiḥ |
 yathā prāvṛṣi vēgēna
 mēghajālāni mārutaḥ || 5.14.20 ||

sa tatra maṇibhūmīśca
 rājatīśca manōramāḥ |
 tathā kāñcanabhūmīśca
 vicaran dadṛśē kapiḥ || 5.14.21 ||

vāpīśca vividhākārāḥ
 pūrṇāḥ paramavāriṇā |
 mahārhairmaṇisōpānai -
 rupapannāstatastataḥ || 5.14.22 ||

muktāpravālasikatāḥ
 sphāṭikāntarakuṭṭimāḥ |
 kāñcanaistarubhiścitrai -
 stīrajairupaśōbhitāḥ || 5.14.23 ||

buddhapadmōtpalavanā -
 ścakravākōpaśōbhitāḥ |
 natyūharutasaṅghuṣṭā
 haṃsasārasanāditāḥ || 5.14.24 ||

dīrghābhirdrumayuktābhiḥ
 saridbhiśca samantataḥ |
 amṛtōpamatōyābhiḥ
 śivābhirupasaṃskṛtāḥ || 5.14.25 ||

latāśatairavatataḥ
 santānakusumāvṛtāḥ |
 nānāgulmāvṛtavanāḥ
 karavīrakṛtāntarāḥ || 5.14.26 ||

tatō'mbudharasaṅkāśaṃ
 pravṛddhaśikharaṃ girim |
 vicitrakūṭaṃ kūṭaiśca
 sarvataḥ parivāritam || 5.14.27 ||

śilāgrhairavatataṃ
 nānāvṛkṣasamāvṛtam |
 dadarśa kapiśārdulō
 ramyaṃ jagati parvatam || 5.14.28 ||

dadarśa ca nagāt tasmā -
nnadīm nipatitām kapiḥ |
aṅkādiva samutpatya
priyasya patitām priyām || 5.14.29 ||

jalē nipatitāgraiśca
pādapairupaśōbhitām |
vāryamāṇāmiva kruddhām
pramadām priyabandhubhiḥ || 5.14.30 ||

punarāvṛttatōyām ca
dadarśa sa mahākapiḥ |
prasannāmiva kāntasya
kāntām punarupasthitām || 5.14.31 ||

tasyādūrāt sa padminyō
nānādvijagaṇāyutāḥ |
dadarśa kapiśārdulō
hanūmān mārutātmajaḥ || 5.14.32 ||

kṛtrimām dīrghikām cāpi
pūrṇām śītēna vāriṇā |
maṇipravarasōpānām
muktāsikataśōbhitām || 5.14.33 ||

vividhairmṛgasaṅghaiśca
vicitrām citrakānanām |
prāsādaiḥ sumahadbhiśca
nirmitairviśvakarmaṇā || 5.14.34 ||

kānanaiḥ kṛtrimaiścāpi
 sarvataḥ samalaṅkṛtām |
 yē kēcit pādapāstatra
 puṣpōpagaphalōpagāḥ || 5.14.35 ||

sacchatrāḥ savitardīkāḥ
 sarvē sauvarṇavēdikāḥ |
 latāpratānairbahubhiḥ
 parṇaiśca bahubhīrvṛtām || 5.14.36 ||

kāñcanīm śiṃśapāmēkāṃ
 dadarśa sa mahākapiḥ |
 vṛtām hēmamayībhīstu
 vēdikābhiḥ samantataḥ || 5.14.37 ||

sō'paśyad bhūmibhāgāṃśca
 nagaprasravaṇāni ca |
 suvarṇavṛkṣānaparān
 dadarśa śikhisannibhān || 5.14.38 ||

tēṣāṃ drumāṇāṃ prabhayā
 mērōriva mahākapiḥ |
 amanyata tadā vīraḥ
 kāñcanō'smīti sarvataḥ || 5.14.39 ||

tān kāñcanān vṛkṣagaṇān
 mārutēna prakampitān |
 kiṅkiṇīśatanirghōṣān
 dṛṣṭvā vismayamāgamat || 5.14.40 ||

supuṣpītāgrān rucirāṃ -
 staruṇāṅkurapallavān |
 tāmāruhya mahāvēgaḥ
 śiṃśapāṃ parṇasaṃvṛtām || 5.14.41 ||

itō drakṣyāmi vaidēhīm
 rāmadarśanalālasām |
 itaścētaśca duḥkhārtām
 sampatantīm yadṛcchayā || 5.14.42 ||

aśōkavanikā cēyaṃ
 dṛḍhaṃ ramyā durātmanaḥ |
 candanaiścāpakaiścāpi
 bakulaiśca vibhūṣitā || 5.14.43 ||

iyam ca nalinī ramyā
 dvijasaṅghaniṣēvitā |
 imāṃ sā rājamahiṣī
 nūnamēṣyati jānakī || 5.14.44 ||

sā rāmā rājamahiṣī
 rāghavasya priyā satī |
 vanasañcārakuśalā
 dhruvamēṣyati jānakī || 5.14.45 ||

athavā mṛgaśāvākṣī
 vanasyāsyā vicakṣaṇā |
 vanamēṣyati sādyēha
 rāmacintāsukarśitā || 5.14.46 ||

rāmaśōkābhisantaptā
 sā dēvī vāmalōcanā |
 vanavāsaratā nitya -
 mēṣyatē vanacāriṇī || 5.14.47 ||

vanēcarāṇāṃ satataṃ
 nūnaṃ sprhayatē purā |
 rāmasya dayitā cāryā
 janakasya sutā satī || 5.14.48 ||

sandhyākālamanāḥ śyāmā
 dhruvamēṣyati jānakī |
 nadīm cēmāṃ śubhajalāṃ
 sandhyārthē varavarṇinī || 5.14.49 ||

tasyāścāpyanurūpēya -
 maśōkavanikā śubhā |
 śubhāyāḥ pāarthivēndrasya
 patnī rāmasya sammata || 5.14.50 ||

yadi jīvati sā dēvī tārādhipanibhānanā |
 āgamiṣyati sāvaśyamimāṃ śītajalāṃ nadīm || 5.14.51 ||

ēvaṃ tu matvā hanumān mahātmā
 pratīkṣamāṇō manujēndrapatnīm |
 avēkṣamāṇaśca dadarśa sarvaṃ
 supuṣpitē parṇaghanē nilīnaḥ || 5.14.52 ||

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvye
 sundarakāṇḍē caturdaśaḥ sargaḥ ||